

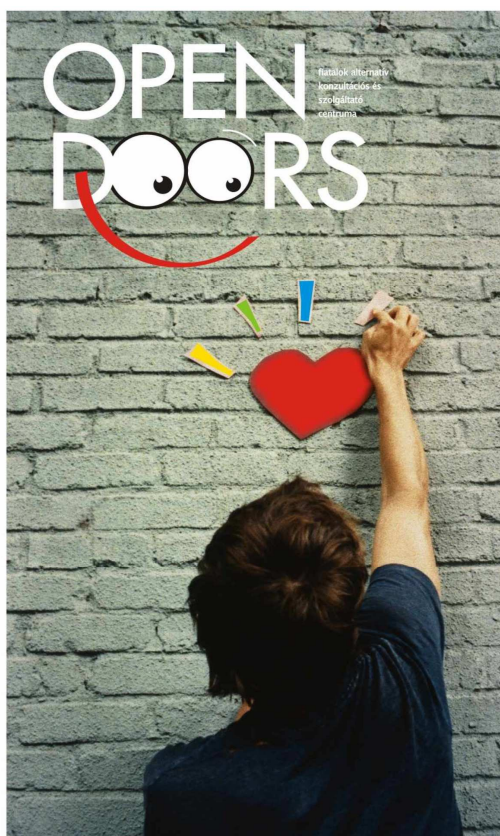

Lelkierő Egyesület

"Open Doors"- a fiatalok alternatív konzultációs és szolgáltató centrumának létrehozása a Debrecen Plázában

TÁMOP-5.2.5-08/1-2008-0333 sz. pályázat

Társadalmi Megújulás Operatív Program
Gyermekek és fiatalok integrációs programjai
C) Kábítószerügyi komponens

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	3
1. ELŐZMÉNYEK	4
1.1. BEVÁSÁRLÓKÖZPONTOKBAN LÉTESÍTETT PREVENCIÓS PROGRAMOK MAGYARORSZÁGON.....	4
1.2. MÓDSZERTANI KERETEK	6
1.3. A „LELKIERŐ” FIATALON A FIATALOKÉRT EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGEI	10
2. A TÁMOP-5.2.5-08/1 TÁRSADALMI MEGÚJULÁS OPERATÍV PROGRAM, GYERMEKEK ÉS FIATALOK INTEGRÁCIÓS PROGRAMJAI - C) KÁBÍTÓSZERŰGYI KOMPONENS CÉLJAI	14
3. A PROJEKT ELŐKÉSZÍTÉSE, A CÉLCSOPORT SZÜKSÉGLETEINEK FELMÉRÉSE	17
4. AZ „OPEN DOORS” SZOLGÁLTATÓ CENTRUM BEMUTAKOZÁSA	26
5. ESETTANULMÁNY	30

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Bevezető

Tisztelt Olvasó!

A „Lelkierő” Fiatalon a Fiatalokért Egyesület a Társadalmi Megújulás Operatív Program Gyermek- és fiatalok integrációs programjai C) Kábítószerügyi komponens TÁMOP-5.2.5-08/1 keretében létrehozta a "Open Doors"- a fiatalok alternatív konzultációs és szolgáltató centrumát a Debrecen Plázában.

Kiadványunkban bemutatjuk a projekt előzményeit: a hasonló bevásárlóközpontban működő drogprevenciós programok működését, az ifjúsági irodák és alacsonyküszöbű ellátások működésének céljait, a munkát szabályozó etikai elveket.

Ezután ismertetjük a projektünket megalapozó szükségletfelmérés eredményeit, a munkánk szakmai alapelveit, a pályázati kiírás céljait, a projektünk tevékenységeit, tapasztalatainkat.

A projektünk közvetlen, rövid távú célja az "Open Doors" nevű iroda létrehozása a Debrecen Plázában, mely 14 éven felüli fiatalok számára nyújt pszicho-szociális, mentálhigiénés szolgáltatásokat és kulturális és szabadidős programok szervezését, a célcsoport igényeinek figyelembe vételével.

Alapvető célunk volt egy kvázi alacsonyküszöbű szolgáltatás létrehozása, mely aktívan elősegíti a fiatalok drogfogyasztásának megelőzését, személyiségük fejlesztését, hogy igénybevehessenek szolgáltatásokat. A projekt segítségével a fiatalok hozzájuthatnak személyiségük fejlődése, a devianciák elkerülése szempontjából fontos prevenciós lehetőségekhez.

A projekt hosszú távú célja, hogy a fiatalok elsajátítsanak egy olyan szemléletet, ami szerint az életük folyamán hasznos lehet a különböző munkahelyi konfliktusok megoldásában, vagy elkerülésében, segíthet kiküszöbölni a párkapcsolati ellentéteket, és megelőzést jelenthet a családi krízishelyzetek kialakulásában, valamint segítséget ad az identitás és intimitás stabil fejlődésében, valamint hogy olyan életvitel folytassanak, ami drogtól mentes.

Bízunk benne, hogy a leírtak hozzájárulnak az ifjúsággal, drogprevencióval foglalkozó szervezetek munkájához!

Észrevételeiket, visszajelzéseiket az alábbi elérhetőségekre várjuk:

Lelkierő Egyesület

4024 Debrecen, Piac utca 58. fszt. 8.
Telefon: 52/414-089, Fax: 52/429-610
E-mail: lelkiero@freemail.hu

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

1. Előzmények

1.1. Bevásárlóközpontokban létesített prevenciós programok Magyarországon

„2009 decemberében a magyar Országgyűlés határozatával elfogadta az új Nemzeti Drogstratégiát, amely a korábbi, 2000-2009 közötti stratégiának szerves folytatása. Az új stratégia a 2010-2018 közötti időszakot öleli fel, erre az időszakra határozza meg az elérendő célokat, jelöli ki a problémák kezelésének útját. A stratégia szemléleti keretében kifejti, hogy a droghasználat megelőzésére irányuló beavatkozásoknak figyelembe kell venni a megelőzés színtereit és célcsoportjait egyaránt. A stratégiát végigkísérő három prevenciós kategória egyike a célzott vagy más néven szelektív prevenció, amely egy olyan alpopulációra irányuló prevenció, amely a szerhasználat tekintetében nagyobb kockázatnak van kitéve, mint az átlag populáció. A megelőzés színterei között – hét másik színtérrel egyetemben – említi a stratégia a szabadidő-eltöltés helyszíneit mint a prevenciós tevékenységek lehetséges színterét. Ehhez a színtérhez kapcsolódóan az alábbi célkitűzéseket emeli ki a célzott prevenció területén:

- fiatalok által látogatott színtereken (például bevásárlóközpontok, fesztiválok stb.) jól hozzáférhető prevenciós szolgáltatások létesítése és működtetése,
- felkereső munka támogatása,
- a célcsoport sajátosságaihoz illeszkedő, velük együtt kialakított programok kialakítása.

Bevásárlóközpontok Magyarországon

A rendszerváltás utáni Magyarországon a piaci változásokkal párhuzamosan társadalmi és kulturális változások sora is bekövetkezett. Ezek az átalakulások az idősebb korosztály mellett a felnövekvő generációt is érintették/érintik. A fogyasztásra buzdító felhívások több formában jelentek meg, így többek között a – még mindig folyamatban lévő – szuper-, hipermarketek, bevásárlóközpontok, plázák építésével. Az első klasszikus értelemben vett bevásárlóközpont Magyarországon az 1996-ban, Budapesten épült Duna Pláza volt, a maga 42 000 négyzetméterével; szintén ebben az évben épült meg a budapesti Pólus Center, 56 000 négyzetméteren.

A hetvenes-nyolcvanas években „kulcsos gyerek”-ként emlegetett csellengő tizenévesek, kamaszok lassan felfedezték a bevásárlóközpontokat, plázákat, felfedezték pozitívumaikat (nyáron hűvös, télen meleg, szól a zene, lehet nézelődni), és elkezdtek azokat találkozóhelyekként használni. A csellengés, kószálás jelensége áthelyeződött a lakótelepi parkokból, játszóterekről a plázák „biztonságos” közegébe. A párokban vagy csoportosan nézelődő, mászkáló fiatalok ugyanakkor ugyanazokkal a problémákkal küzdenek, mint a korábbi évek gyerekei.

Prevenciós program a bevásárlóközpontokban – Az Alternatíva program

Az úgynevezett Alternatíva program a „Fények és árnyak” - Rizikótényezők, prevenciós szükségletek és lehetőségek” című NKFP 1B/2002 számú Széchenyi-projektjének keretében 2005-ben, Magyarországon indult kezdeményezés, amely kifejezetten a plázák ifjúságára koncentrált. A program beindulását hosszas vizsgálati fázis előzte meg, amely során kiderült, hogy a plázát gyakran látogató fiatalok nagyobb valószínűséggel próbálják ki a illegális és legális szereket, és mutatnak depressziós és értékvesztésre utaló tüneteket, mint a plázát ritkábban, vagy egyáltalán nem látogató társaik. Kiderült továbbá, hogy a fiatalok támogatnák azt, hogy a bevásárlóközpontban ifjúsági iroda nyíljon.

A mára már több helyszínen megvalósult projekt elsődleges célja, hogy

- a plázában csellengő, 13-18 éves (máshol 14-25 éves) fiatalokat megszólítsa;

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- hogy iskolán kívüli idejüket a kószálás helyett strukturáltabban, szervezettebben tölthessék el,
- tudjanak kihez fordulni, ha problémáik vannak, és
- az élet bármely területével kapcsolatban feltett kérdéseikre választ is kapjanak.

A program célja továbbá, hogy

- a támogatásra, segítségre szoruló (olykor kábítószer-vagy egyéb függőségi problémákkal küzdő) gyerekek, fiatalok problémáit felismerjék, adott esetben tovább tudják őket irányítani a megfelelő szakemberekhez. Valamint, hogy
- szabadidejüket egy hangulatos, általuk is kedvelt térben, kortársak jelenlétében, de némileg strukturált programokkal (például önismereti-, és csoportfoglalkozások, filmklub, jóga, beszélgetés, kézműveskedés stb.), vagy egyszerűen csak tréccseléssel, lazítással, társasjátékozással, ismerkedéssel töltsék.

A program beindítása végül – az eredeti elképzeléshez képest majd 20 tervezett pláza-program beindítása helyett – csupán két plázában – a budapesti Pólus Centerben¹ és a kertvárosi Pécs Plázában – vált lehetségessé; a többi plázával való előzetes egyeztetés, személyes felkeresés, tanulmányok felmutatása sem vezetett eredményre. Fél éves működés után az akkor megalakult Alternatíva Alapítvány vette át a tanácsadó irodák üzemeltetését a Nemzeti Drogmegelőzési Intézet szoros támogatásával.

Hazánkban a program teljesen előzmények nélküli volt, ezért a tapasztalatokat folyamatosan dokumentálták, és ma is dokumentálják az ottani dolgozók, segítők, akik többségükben 20 és 30 év közötti, felsőoktatásban tanuló vagy már végzett, leginkább segítő szakmában elhelyezkedett, vagy ott elhelyezkedni kívánó fiatal.

Az Alternatíva program fejlesztése során kiemelt hangsúlyt fordítottak a szakemberek arra, hogy különbséget tegyenek a „plázaprogram” és az akkor már évek óta működő Ifjúsági Irodák működési célja között. Ez utóbbiak információnyújtás mellett (albérleti lehetőségek, támogatások, szabadidős programok, továbbtanulási-képzési lehetőségek, szálláslehetőségek stb.) gyakran foglalkoznak tanácsadással (Pszichológiai-életvezetési tanácsadás, jogi tanácsadás továbbtanulási tanácsadás, egészségügyi tanácsadás - AIDS, drog), illetve egyéb szolgáltatások nyújtásával. Ilyen például több budapesti fő közlekedési csomóponti aluljáróban található tanácsadó iroda: Flórián téri aluljáró, Csanády utcai aluljáró, vagy például az Iránytű Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda. (lásd 3. sz. Mellékletben). Az Alternatíva program ezzel szemben egyfajta szabadidő eltöltési lehetőségként jelenik meg, melynek során indirekt módon nyílik alkalom a fiatalok számára fontos segítségnyújtás igénybevételére. A tapasztalatok továbbá arra készítették az Alternatíva program megvalósítóit az évek során, hogy szolgáltatásukat mint alacsonyküszöbű szolgáltatást is regisztrálják, mely a szükségletekre épített tevékenységek jellegéből fakad.

Az elmúlt két évben a bűnmegelőzési szakterület a bűnmegelőzési munka egyik lehetséges színterékként is nevesítette a bevásárlóközpontok területét, és célcsoportként jelölte meg az abban csellengő fiatalokat, és egyben pályázati programjával segítette e speciális helyszínhez illeszkedő modell-programok kidolgozását.”

¹ A Pólus Center Budapest XV. kerületében található, Magyarország egyik legkorábban épült plázája. A természetes fény nélküli, sötét, levegőtlen pláza látogatói többnyire a környékbeli – nagyrészt lakótelepen élő – lakók. A pláza fiatalok egy igen nagy csoportjának (30-40 fő) szolgál napi szórakozóhelyül.

1.2. Módszertani keretek

A TÁMOP-5.2.5-08/1 Társadalmi Megújulás Operatív Program, Gyermek és fiatalok integrációs programjai - C) Kábítószerügyi komponens Pályázati felhívásában közzétették a magyar bevásárlóközpontokban már működő, ún. Alternatíva Irodák működésének szakmai, módszertani elveit, tapasztalatokat.

Ezeket a projekt tervezésekor figyelembe vettük, nagyban megkönnyítette a munkánkat. Igyekeztük a főbb tapasztalatokat beépíteni a programba, ezek szemléletét továbbvinni, ugyanakkor egyedi arculatot, a célcsoport igényeihez illeszkedő szolgáltatási csomagot összeállítani.

Az említett, a pályázati felhívásban szereplő módszertani specifikáció főbb pontjait az alábbiakban idézzük:

„ALTERNATÍVA IRODÁK MÓDSZERTANI SPECIFIKÁCIÓ

17. számú melléklet

A Plázákban működő ALTERNATÍVA irodák működési módjáról /arculat és szakmai tartalom/

1. Külső megjelenés

A jelenleg működő két Alternatíva arculata nagyon látványos és hívogató, amely elterelheti a figyelmet a tartalmi szempontokról. Így a design kötelező elemeit lecsökkentettük, ez anyagilag is segíti a jövőbeli helyszínek kialakítását. A továbbiakban a sárga létrák, a logó és a munkatársak egységes pólója lesz csak feltétel. A hely további alakítása a segítők és a látogatók együttes ötletein és kívánságain alapulhat.

Az irodákban minimum 2 különálló, csoportfoglalkozásokra is alkalmas helyiség kell, hogy rendelkezésre álljon, amelyekben a programok lebonyolítása párhuzamosan is történhet.

2. Nyitva tartás

Mindkét helyen bebizonyosodott, hogy hétköznapokon nincs értelme a délelőtti nyitva tartásnak. Így a nyitva tartás idővel mindkét helyen rövidült, a jövőben alakuló Alternatívák számára pedig érdemes már ezt a gyakorlatot követni. A nyitás időpontjára javasoljuk a 12-14 óra körüli időpontot, a zárás pedig az adott pláza házirendjéhez alkalmazkodva a legkésőbbi időpont lehet. Nyáron érdemes pár hét erejéig költséghatékonysági szempontok, illetve a segítők pihenése érdekében – zárva tartani a helyet.

3. A szolgáltatás jellege

Az Alternatíva ingyenes programjainak célcsoportja 14 éven felüli plázába gyakran járó fiatalok. A hely természetesen nyitva áll fiatalabb látogatók részére is, ugyanakkor arculatával, programjaival és minden szolgáltatásával főként a középiskolás-korú réteget célozza. A helynek ugyanakkor nem célja, hogy a bevásárlóközponton kívüli, más közegből érkező fiatalokat is becsalogasson. Az Alternatíva bár kiviheti törzslátogatóit a szabadba kulturális és szabadidős programok (pl. kirándulás, múzeumlátogatás) céljából, de más populációnak nem tarthat plázán kívüli szolgáltatást. Promóció céljából történő külső megjelenés emellett hozzátartozhat a működéshez. A hely alacsonykültségű szolgáltatást nyújt, minden egyéb specifikumot, a szolgáltatásban nyújtott eszközöket és módszereket (pl. életvezetési tanácsadás, egészségfejlesztés) az iroda szakmai vezetése határozza meg a helyi sajátosságokat tekintetbe véve.

A csoportfoglalkozások közül az előre meghatározott tematikus programok kevésbé tűnnek megvalósíthatónak, elsősorban a szabad, spontán, nyitott csoportfoglalkozások váltak be. Ezek

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

nehézsége, hogy nem adják meg a munkatársak számára a kereteket, a fiatalok folyamatosan be- és kiléphetnek a helyzetből, továbbá sok esetben más és más fiatalok vesznek részt a csoportokon, ami aláaknázhatja a folyamatosságot. A programok sikeressége függ az aznapi látogatók összetételétől is.

Az egyéni tanácsadásra jellemző, hogy a fiatalok igényeihez kötődően változik, nem előre beosztott időbeli egyeztetés történik. Külső szakértők bevonása azonban a jövőben is elképzelhető lehet. A programok tervezésénél szem előtt kell tartani, hogy az odajárók nagy része nem tűri hosszan a monotóniát és az egyformaságot, így ezeket a fiatalokat nemcsak színes és izgalmas játékokkal érdemes foglalkoztatni, hanem olyan tevékenységekkel is, amelyek kielégítik a mozgás és szereplés iránti szükségleteiket.

Célszerű a programok szervezésébe bevonni a fiatalokat is és azok sikeres elvégzéséért valamilyen jutalmazásban részesíteni őket. Bevált és a továbbiakban is ajánlott programok közé sorolhatók a filmklub, úti beszámoló tartása, teázás, társasjátékok, aktuális problémákhoz illő csoportos foglalkozások, önismereti csoportok és plázán kívüli programok (pl. kirándulások).

4. A segítők

A program elengedhetetlen feltétele egy a gyermekvédelemben jártas, felsőfokú végzettséggel rendelkező, segítő foglalkozású, teljes állásban dolgozó szakmai vezető, aki ideje nagy részét az Alternatívában tölti. Az adminisztratív teendők, illetve a munkaszervezés lebonyolítására félállásban szakmai menedzser alkalmazása javasolt. E két vezető mellett 4 teljes állásban dolgozó segítőre van szükség. Az Alternatíva kiváló szakmai lehetőséget biztosíthat kortárs-segítők, pályakezdő fiatalok, gyakorlati helyet kereső szakmabéliek számára is. Fontos azonban szem előtt tartani, hogy a hely látogatói számára meghatározó a biztonságérzetet nyújtó, bizalmi légkör, amelyet nehezíthet a gyakori munkatárs-csere. Így ezek a fiatal segítők alapvetően nem helyettesítenék, hanem bizonyos értelemben kiegészítenék az ott dolgozók munkáját, védelmet nyújtva nekik az esetleges kiégéstől.

A jövőbeli Alternatívák dolgozói számára speciális képzések tartása kiemelkedően fontos, ahol a program eddigi munkatársai is hangsúlyos szerepet kapnának. Fontos kritérium, hogy az Alternatívában dolgozó munkatársak segítő attitűddel rendelkezzenek, amelynek kiszűrése a szakmai vezető feladata. Az esetlegesen felmerülő hiányszakmákat (pl. pszichológus, pedagógus) külsős szakértőkkel szükséges biztosítani.

Az esetmegbeszélő csoportok és a szupervízió segítik a dolgozók munkáját és szakmai fejlődését, ezért ezek elengedhetetlenek minden jövőbeli Alternatíva számára. Az esetmegbeszélő csoport fő funkciója, hogy megadja a biztonsághoz szükséges szakmai iránymutatást, illetve keretet adjon a segítők munkájának, az egyes feladatok és felelősségi körök tisztázásával. Itt születhetnek az egyéni ötletek is, melyek inspirálhatják a csoportmunkát, és ebben a körben jöhetnek elő azok a csoportban keletkező problémák és a vezető személyekre vonatkozó visszajelzések is, melyek a további munka gördülékenységére érdekében megoldásra várnak. A munka szervezettségéhez és a jóllét megtartásához szükséges, hogy a munkatársak időközönként elégedettségi kérdőívet töltsenek ki a munkára vonatkozóan. A szupervízor személyének kiválasztásakor szem előtt kell tartani, hogy az illető kompetens legyen serdülőket érintő témákban. A szupervízió fő irányvonalát a team tagok igényei határozzák meg.

5. Belső és külső kapcsolattartás

Mindkét helyen fontosnak bizonyult a helyi információ-áramlást segítő belső napló, illetve az internetes levelező lista vezetése. A külső intézményekkel való kapcsolattartást megkönnyíti a telefon és az Internet jelenléte. Ezek mellett azonban érdemes egy külső kapcsolattartó felelős személyt is kinevezni. Az Alternatíva működését a különböző humán szolgáltatókkal, szervezetekkel (alacsony- és nem alacsony-küszöbű szolgáltatásokkal) együttműködési megállapodás keretében célszerű szabályozni. A gyermekjóléti szolgálatokkal és a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal való kapcsolattartás kiemelkedő fontossággal bír, de ezek mellett érdemes felvenni a kapcsolatot más szervezetekkel (pl. családsegítő központtal, nevelési tanácsadóval, szabadidőközpontokkal, stb.) is. Az Alternatíva ugyanis, mint alacsony-küszöbű szolgáltatás, az ellátás szerveződésében

kiemelkedő szerepet láthat el (klienst és ellátási igényt termel, emellett növeli az ellátási piramis feljebb lévő szintjein a felvételi felületet)."

A projekt kialakításánál, működtetésénél a **HAYICO - Magyarországi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége által elfogadott Szakmai-Etikai Kódex** elvei szerint dolgozunk, valamint az **FSZH Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet Addiktológiai Szakértői Munkacsoportja által kiadott szakmai ajánlást², a szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátásaira vonatkozóan.**

„Az alacsonyküszöbű kifejezés arra utal, hogy a szolgáltatást végzők nem támasztanak magas követelményeket az igénybe vevőkkel szemben a **szolgáltatás igénybevételének szinte nincs feltétele**. Speciális módon, más szolgáltatásoktól eltérően ezek a szerhasználat/szerfüggés/viselkedéses problémák ártalmait csökkentő, és pszichoszociális támogatást, életviteli tanácsadást nyújtó programok, szolgáltatások, melyek **térítés nélkül, könnyen elérhetőek, akár a szolgáltatás kihelyezésével, mobilizálásával is sokak által igénybe vehetőek.**

Az ellátás során nincsenek szigorú elvárások, terápiás szerződések, nem követelmény az absztinencia, nem feltétel a betegbiztosítás (TAJ-kártya), a szolgáltatást igénybevevő akár nevének közlése nélkül is kaphat segítséget. Az alacsonyküszöbű intézmény az, ahol a változást igénylő szenvedélybetegek, addiktológiai problémával küzdők, kortársaik, hozzátartozóik, közvetlen szociális környezetük szolgáltatásban részesülnek.

Az alacsonyküszöbű szolgáltatás **célja** a szenvedélybetegek és közvetlen környezetük minél szélesebb körének elérése, fogadása és ellátása, a szerhasználatnak, valamint járulékos ártalmainak a csökkentése, a változás elindítása és segítése, az életvitelbeli változás ösztönzése.

Az előzőekben leírtakkal együtt az alacsonyküszöbű szolgáltatás lényege az egészségügyi és szociális szolgáltatások megismertetése, használatuk ösztönzése, megkönnyítése a szenvedélybetegek, addiktológiai problémával küzdő populációk számára.

A küszöb alacsonyra helyezése egyrészt abban nyilvánul meg, hogy a szolgáltató szervezetek a célcsoportokhoz, illetve azok igényeihez igazítják telephelyük és nyitva tartási idejük kiválasztását – vagyis magukat könnyen, bárki számára elérhetővé teszik.

Tevékenységük egyik része a szenvedélyproblémás kliensek megtalálása, a szolgáltatások igénybevételére ösztönzése, másrészt a túléléshez szükséges szolgáltatások biztosítása és a kliensek további kezeléseik felé terelése.

Az alacsonyküszöbű intézmények szintén kiemelt színterei az egészséggel kapcsolatos információk, és a biztonságos droghasználattal kapcsolatos üzenetek terjesztésének.

Az alacsonyküszöbű szolgáltatás ingyenes, mentes a bürokráciától, és igénybevételének nem feltétele a szolgáltatást igénybe vevő absztinenciája.

AZ ALACSONYKÜSZÖBŰ INTÉZMÉNYEK, SZOLGÁLTATÁSOK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Anonimitás; a szolgáltatás igénybevételéhez elegendő a segítséget kérőnek megadnia a keresztnevét, vagy megszólítási nevét, melyre egy kódrendszert érdemes kialakítani.

Másintézményekkel való kapcsolatfelvétel, ügyintézés alkalmával szükségessé válhat a személyes adatok megadása. Az anonimitást a kliens oldhatja fel írásban.

A tevékenységek adminisztrálása során biztosítani kell az anonimitást, és ennek kell alárendelni minden dokumentációt. A dokumentációnak a végzett tevékenységhez kell igazodnia.

Az **igénybevétel formája: önkéntes.**

² Budapest, 2008. Készítették: Dr. Szemelyácz János, Bódy Éva, Csákiné Király Livia, Fehér Otília, Kály-Kullai Károly, Kun Gábor, Lencse Menyhért, Márton Andrea, Máté Zsolt.

Ingyenes, térítésmentes: a segítséget kérők ingyen, és mindenféle ellenszolgáltatás nélkül vehetik igénybe a különböző alacsonyküszöbű szolgáltatásokat. Életkorhoz, lakóhelyhez nem kötött: ezáltal is biztosítva, hogy minél szélesebb körben elérhető legyen. Az anonimitásból adódóan sem életkori, sem lakóhelyi korlátozás nincs.

Nem absztinencia központú, de bizonyos szolgáltatások és módszerek természetes célja (egyben eszköze) az absztinencia elérése.

A szerhatás alatt lévő klienstől, az állapota miatt szolgáltatást nem lehet megtagadni.

Számára az állapotának megfelelő segítségi módok kerülnek megajánlásra. A segítői folyamat célja a túlélés biztosításán túl az absztinenciára való motiválás, magasabb küszöbű szolgáltatások felé való kísérés. A kliens felé nem elvárás az absztinencia.

- **Önkéntes segítők** tevékenysége: a professzionális segítők mellett nagyban támaszkodhatnak az alacsonyküszöbű szolgáltatók önkéntesek-, tevékenységére.

Struktúrája rugalmas: könnyen reagál a környezetben megjelenő problémákra, akár újabb szolgáltatások kialakításával is.

A kliens állapotához és helyzetéhez igazítja a viszonylag könnyen teljesíthető elvárásokat, amelyek elindíthatják a változást.

Az egészségügyi ellátórendszerrel való együttműködés:

A problémák igény szerinti menedzselése.

Motiválás az egészségügyi - elsősorban HIV, HCV, HVB - szűrésekben való részvételre.

A szolgáltatásokat nyújtó szakemberek, önkéntesek mindenkor párban, egymásnak szakmai segítséget nyújtva végzik munkájukat.

A minőségi szolgáltatás biztosításának elsődleges feltételei: szupervízió és kiegészítő elleni tréning rendszeres biztosítása a munkatársak részére, a szolgáltatás éves evaluációja, belső működési szabályzat megléte, rendszeres team – megbeszélések, intézményen belüli kommunikációs csatornák kiépítése (például ügyeleti napló), rendszeres kommunikáció hazai és külföldi társintézményekkel a tágabb szakterületről, szakmai továbbképzés biztosítása munkatársak részére, egészséges munkakörülmények biztosítása a tevékenységi kör/körök igényeinek megfelelően, a forgalmi adatok rendszeres és pontos rögzítése, a működési mód részletes leírása, rendszeres és kiszámítható elérhetőség/nyitva tartás, az alapszolgáltatások rendszeres és kiszámítható biztosítása.”³

³ FSZH Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet Addiktológiai Szakértői Munkacsoportja által kiadott szakmai ajánlás, Budapest, 2008. Készítették: Dr. Személyácz János, Bódy Éva, Csákiné Király Livia, Fehér Otília, Kály-Kullai Károly, Kun Gábor, Lencse Menyhért, Márton Andrea, Máté Zsolt

A projekt az Európai Unió támogatásával,

az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

1.3. A „Lelkierő” Fiatalon a Fiatalokért Egyesület tevékenységei

A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület **küldetése**, hogy egy olyan civil hálózat részeként működjünk, ami az ifjúsági korosztályt egyéni és csoportos formában segíti a problémák megoldásában, a konfliktusok, krízis helyzetek megelőzésében és kezelésében.

Egyesületünk az Észak-alföldi régióban végez segítő jellegű tevékenységeket mellyel, hozzájárul egy élhetőbb társadalom kialakulásához. Ahogy a nevünk is mutatja szervezetünk tagjai között fiatal szakemberek vannak, sőt, munkánkat közel 30 önkéntes, képzett fiatal is segíti.

Fő feladatunk, mint fejlesztési lehetőség, hogy az egyetemek, főiskolák, és a civil szervezetek kapcsolata szorosabbá váljon. A már meglévő szolgáltatásainkkal összhangban ennek érdekében, olyan komplex módszert dolgozunk ki, amelynek működtetésével lehetőséget teremtünk, a fiatal önkéntes egyetemi hallgatók aktív és felelős részvételére a velük foglalkozó civil szervezetek munkájában. Programjaink nagymértékben építenek a természetes közösségi erőforrásokra, a civil lét szemléletére, egyúttal őket is oktathatva, támogatva.

Továbbá **célunk** még hogy a programokban résztvevők maguk is megerősödjenek önbizalmukban, önismeretük elmélyüljön, értékes képességekre tegyenek szert a pozitív emberi kapcsolatok kialakításában, önállóságuk, konfliktusmegoldó képességük jelentősen javuljon, egészséges életszemléletük gazdagodjon, ezáltal megelőzhetik, könnyebben kezelik életük során jelentkező krízishelyzeteket.

Az egyesület hosszú távú célja, hogy a fiatalok elsajátítsanak egy olyan szemléletet, ami szerint az életük folyamán hasznos lehet a különböző munkahelyi konfliktusok megoldásában, vagy elkerülésében, segíthet kiküszöbölni a párkapcsolati ellentéteket, és megelőzést jelenthet a családi krízishelyzetek kialakulásában, valamint segítséget ad az identitás és az intimitás stabil fejlődésében, valamint olyan életvitelt folytassanak, ami drogoktól mentes.

Az egyesület megkereső tevékenységeinél mind a közvetett, mind a közvetlen módszert alkalmazzuk. Közvetett módszerrel a nevelési-oktatási, kulturális, szabadidős, szociális és egészségügyi intézményekben szórólapok elhelyezése, kapcsolatépítés és kapcsolattartás az erre kijelölt személlyel, az ellátási terület rendszeres felkeresése, társintézményekkel való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás révén biztosítható a fiatalok elérése. Közvetlen módszer a bizalmi kapcsolat kialakítását és fenntartását a célcsoporttal vagy a célcsoport egyes meghatározó tagjaival foglalja magába. A közvetlen megkereső tevékenységünk színterei a Debreceni Egyetem területe utcai, közterületei, a hallgatók személyes környezete.

Elért eredményeink:

- Szolgáltatásainkat ismerik és igénylik a város fiataljai, civil szervezetei, intézményei
- Ellátási szerződés kötése Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatával
- Számos hazai és nemzetközi pályázatban való együttműködés révén mind regionális, mind interregionális kapcsolataink kibővültek és működővé váltak
- Együttműködési megállapodás kötése a Debreceni Egyetemmel

Lelkierő Egyesület

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A Szociális és Munkaügyi Minisztérium "Ti hogyan csináljátok?" - pályázati különdíj elnyerése

Tevékenységeink bemutatása:

A határon túli magyar civil szervezetekkel sikerült kapcsolatainkat, együttműködésünket tovább erősíteni, egy interregionális program (Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013) keretében egy pályázatban részt vettünk a Romániai Karitasz konzorciumi partnereként a projekt megvalósításában.

A szolgáltatásainkat igénybevevők debreceni, 18-35 éves pszichiátriai, szenvedélybeteg vagy fogyatékkal élő fiatalok. Rendezvényeink, szakmai programjaink nyitottak, bárki részt vehet rajtuk.

2009. évben az alábbi szolgáltatásokat biztosította egyesületünk:

1. "Mozgó-társ" party service szolgáltatás: a szórakozóhelyen, nyári fesztiválokön szakképzett munkatársaink és a kiképzett önkéntesek, kortárssegítők beszélgetést kezdeményeznek a diákokkal, tájékoztató kiadványokat terjesztenek, információkat adnak a városban fellelhető segítő szolgáltatásokkal kapcsolatban, ásványvizet, vitaminokat osztanak.

2009-ben 1058 emberrel teremtettünk kontaktot, velük beszélgettünk, adtunk nekik felvilágosítást, információt, esetlegesen lelki segítséget, krízisintervenciót, segítettünk nekik jogi kérdések megválaszolásában, életvezetési kérdésekben.

A debreceni Lovardában 25 bulin voltunk ott és bulinként hozzávetőlegesen 180-200 fiatallal teremtettünk kapcsolatot, ásványvizet, vitamint, óvszert osztottunk köztük, biztosítottunk számukra elsősegélyt, józanodásra lehetőséget, pihenési lehetőséget, és természetesen krízisintervenciót.

Fesztiválokön (Hegyalja, Campus, Azfeszt) is jelen voltunk, amelyeken naponta 100-200 embert sikerült elérnünk.

2. Kikötő-klub - pszichiátriai, szenvedélybetegek közösségi ellátása: 18 - 35 év közötti fiatal felnőtt pszichiátriai, szenvedélybetegek, ideggyógyászati károsodottak és az intézeti ellátottak közösségi ellátását. A szolgáltatást igénybe vevők száma 120-150 fő, hozzátartozóikat is számolva 220-260 fő.

3. Kulcs - Szendélybetegek közösségi ellátása: a szenvedélybetegek közösségi ellátása segítséget nyújt a szenvedélybetegek számára egészségi és pszichés állapotuk javításában; meglévő képességeik és készségeik megtartásában, illetve fejlesztésében.

4. Internetes portál üzemeltetése: Internetes portál üzemeltetése: weboldalunk komplex, lelki egészségvédelemmel foglalkozó interaktív, akadálymentesített portál. (www.lelkieroegyeselet.hu)

5. Támpont Támogató Szolgálat működtetése: a szolgálat célcsoportjába a Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén élő 18 és 35 év közötti fogyatékkal élő fiatalok és a Debreceni Egyetem fogyatékkal élő hallgatói. Célja a fogyatékos személy saját

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

lakóhelyén, lakókörnyezetében történő segítése, életvitelének megkönnyítése a lakáson kívüli (köz) szolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

6. Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű Szolgáltatása: a Party Service Szolgálat működése során azt tapasztaltuk, hogy nagy igény van az anonim, könnyen elérhető szolgáltatásokra, ezért indítottuk el 2008. január 1-én az alacsonyküszöbű szolgálatot a 18 és 35 év közötti fiatalok részére.

7. Képzések, tréningek, előadásorozatok, konferenciák (pl. Mentálhigiénés Nyári Kollégium) **szervezése:**

- VI. Mentálhigiénés Nyári Kollégium: „Hogyan tovább közösségi és támogató szolgáltatások 2009-ben?” 2008. július 31. – augusztus 1.
- Képesek vagyunk rá! 2008. december 6. Az önálló életvitel és önállóvá válás a fogyatékossgal élő gyermekek és fiatalok életében. Az önállóvá válás az élet minden területére kihat, így az oktatásra, rehabilitációra, munkavállalásra és családalapításra.
- „Kortársak a kor-társakért” - Kortársprogramok a magyar felsőoktatásban 2008. március 7-én
- 2 x 50 órában kortárssegítő csoportok kiképzése
- Akkreditált képzések szakemberek számára, pl. csoportszupervízió szociális területen dolgozó munkatársak számára, kiegészít (Burn-out) megelőző tréning

8. Mentálhigiénés Filmklub megrendezése 2x13 alkalommal a Debreceni Egyetemen a 2008-2009. tanévben, 2009. szeptember-december között 7 alkalommal

9. Munkaerőpiaci tanácsadó szolgáltatás működtetése hátrányos helyzetű fiatalok részére

10. "Open Doors"- a fiatalok alternatív konzultációs és szolgáltató centrumának létrehozása és működtetése a Debrecen Plázában c. projekt a TÁMOP-5.2.5-08/1 pályázat keretében.

Más intézményekkel vállalt együttműködések és módjai

Debreceni Egyetem Orvos és Egészségtudományi Centrum Pszichiátriai Tanszék, Hajdú- Bihar Megyei Önkormányzat Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet Pszichiátriai Osztályával, Városi Egészségügyi Szolgálat Pszichiátriai Ambulancia és Gondozó Intézet Felnőtt Részleggel írásbeli együttműködési megállapodásunk van.

Berettyóújfalui és a nagykállói kórház addiktológiai részleg munkáját megismertük és szakmai kapcsolatot tartunk fenn.

A Drogambulanciával a városban, megyében szenvedélybetegekkel foglalkozó intézményekkel eredményes munkakapcsolatot alakítottunk ki.

Városi kapcsolatok:

- Hajdú-Bihar Megyei. Kenézy Gyula. Kórház és Rendelőintézet, Drogambulancia,

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- Városi Egészségügyi Szolgálat Pszichiátriai Ambulancia és Gondozóintézet Felnőtt és Gyermek Részlege
- Családsegítő Szolgálatok
- REFOMIX Kht, hajléktalan ellátása
- Magyar Ökumenikus Segélyszolgálat
- Idősek Otthonai,
- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Fogyatékosággal foglalkozó intézmények
- Gyermekvédelmi intézmény: TEGYESZ.
- Önsegítő csoportok Gamma GT, Kékkereszt, AA, NA, GA,
- Debreceni Regionális Képző Központ
- Területi Munkaügyi Központok és kirendeltségei,

Országos kapcsolatok:

- Rehabilitációval foglalkozó intézmények pl: Emberbarát Alapítvány
- Katolikus Alkoholistamentő Szolgálat
- Kékkereszt Egyesület
- RÉV hálózat
- Szociális és Munkaügyi Minisztérium
- Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet
- Nemzeti Drogmegelőzési Intézet

Módszertani kapcsolat:

Viktória" Ápoló-Gondozó Otthon Hodász, Tarnai tag Regionális Szociális Módszertani Intézmény

Az egyesületünk tagja a városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumnak, annak munkájában, 3 munkacsoportban is részt vesz. Az egyesület a KEF által végzett kutatásokba bekapcsolódott, és a város drogratégiájának megvalósításában részt vesz.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

2. A TÁMOP-5.2.5-08/1 Társadalmi Megújulás Operatív Program, Gyermek és fiatalok integrációs programjai - C) Kábítószerügyi komponens céljai

A pályázat, ill. a kábítószerügyi komponens célját, valamint a kötelező és választható tevékenységek körét a kiírók az alábbiak szerint foglalták össze a Pályázati Útmutatóban⁴.

A demográfiai trendek a gyermek és fiatalok arányának stabil csökkenését mutatják. Ezzel párhuzamosan más kedvezőtlen folyamatok is hatnak: az általános iskolát 16 éves korukig el nem végzők aránya a korosztály kb. 5%-a. Rajtuk kívül is sok gyermek, fiatal van, akik családi és iskolai keretek között nem jutnak hozzá a személyiségük fejlődéséhez, a devianciák elkerülése szempontjából fontos prevenciós lehetőségekhez. Az iskolai kudarcok mögött számos esetben családi, közösségi, szociális hátrányok, problémák húzódnak meg. Csökken az idő, amit a családok, szülők és gyermekek együtt töltenek, sok esetben hiányoznak azok a szociokulturális, kommunikációs, gondozási-, nevelési minták, készségek, melyek segítséget nyújtanának a szülői-, házastársi szerepek betöltésében.

A gyermekek, fiatalok számára lehetőségeket kell adni hátrányaik leküzdéséhez, a számukra kockázatot jelentő devianciák csökkentéséhez, az integrációjukat szolgáló programok elérhetővé tételéhez, emellett gondoskodni kell arról, hogy szabadidejüket lehetőleg személyiségük, képességeik, készségeik fejlesztésére fordíthassák. A családok (szülők) és szakemberek bevonása, felkészítése fontos ahhoz, hogy a gyermekek és fiatalok lehetőségei az élet minél szélesebb területén bővíthessenek.

A pályázat alapvető célja tehát a hátrányokkal küzdő iskoláskorú gyermekek, családjaik, valamint a fiatalok integrációs esélyeinek növelése, oktatási rendszeren kívüli preventív célú programokkal, amelyek kompenzálják a hátrányaikat, csökkentik a devianciáikat, segítik az iskolai megfelelésüket, és a megfelelő társadalmi minták elsajátítását a munka világára való felkészülésüket és erősítik a társadalmi részvételüket.

Részcélok

A lakosság, ezen belül is a fiatalok egészségtudatossága alacsony, ennek következtében az egészségre káros életvitel minták (kábitószer-fogyasztás, dohányzás, alkoholizmus, inaktív életmód stb.) széles körű elterjedése a fiatalok egészségi állapotának romlásához vezethet, tovagyűrűző hatása révén pedig a következő generációk egészségi állapotát is veszélyezteti. A devianciák elleni küzdelem, a kábítószer-használat és függőség megelőzése kulcsfontosságú területek, amelyek segítenek abban, hogy elejét lehessen venni e nagy kockázatokkal járó magatartásminták kialakulásának, rögzülésének. A droghasználat a társadalom minden rétegében megjelenik, azonban a társadalmi integrációból kiszoruló fiatalok esetében a droghasználat és annak hátrányos következményeinek valószínűsége nagyobb.

A **komponens célja**, hogy a szervezetek – a hatékony elérést biztosító színtereken – a droghasználat szempontjából leginkább veszélyeztetett 14 és 25 év közötti fiatalok számára kellő időben nyújtsanak segítséget a droghasználat elkerüléséhez, a kialakuló/meglévő függőség leküzdéséhez. A problémás droghasználat kialakulásának megelőzése, kellő időben történő kezelése jelentős mértékben növeli a fiatalok produktív életvezetésének, munka világába való belépésének esélyeit. A projekteket a Nemzeti Drogstratégiában megfogalmazottakkal összhangban kell megvalósítani.

A pályázat célrendszerében kiemelt helyet foglal el az illegális szerfogyasztók és sérülékeny életkorban lévők számára olyan alternatív szolgáltatások biztosítása, mely szolgáltatások a színtér megközelítés sajátosságait hordozzák. A hatékony prevenciós, alacsonyküszöbű tevékenységek meghatározó jellegzetessége, hogy a szolgáltatást olyan környezetben nyújtják, mely a fiatalok, érintettek számára könnyen megközelíthető, mindennapi tevékenységük szerves részeként

⁴ Pályázati Útmutató 4-10. oldal, TÁMOP-5.2.5-08/1/C

megjelennek az adott szintéren (pl. bevásárlóközpontok, a szabadidő-eltöltés egyéb szinterei), így a prevenció beavatkozás igénybevétele nem stigmatizáló, könnyű hozzáférést és eredményesebb intervenciót tesz lehetővé. A fiatalok nagyszámú elérését biztosító - iskolán kívüli - szinterek közös jellemzője, hogy a droghasználat gyakorisága fokozottabban jelenik meg.

Támogatható tevékenységek köre

A) "Plaza program" csomag:

A „Plaza programban” a bevásárlóközpontok (lásd. fogalomjegyzék) világába illeszkedő, új, ingyenes prevenció tanácsadó irodák létrehozására nyílnak lehetőségek. Ezen irodák funkciója az optimális szociális és lelki fejlődés irányvonalát szem előtt tartó programok biztosítása, az odajáró fiatalok továbbirányítása a számukra legmegfelelőbb szociális és egészségügyi szolgáltatásba.

Önállóan támogatható (fő) tevékenységek az „A” csomagban

- 1) Egyéni és csoportos konzultáció tartása;
- 2) Tematikus és (pszicho) dramatikus csoportok tartása;
- 3) Esetkezelés, terápiás kapcsolatra felkészítés, pszicho-szociális tanácsadás;
- 4) Kortárs segítő/támogató képző és működtető programok;

Kiegészítő tevékenységek (önállóan nem támogathatók) az „A” csomagban

- 5) A célcsoporttal közvetlenül foglalkozó, a pályázó által a programba bevont szakemberek, önkéntesek programra való felkészítése a pályázó által szervezett szemináriumok keretében;
- 6) Együttműködés kialakítása más szervezettel, helyi intézményekkel, egészségügyi, szociális, oktatási, ifjúsági, gyerekjóléti, gyerekvédelmi szolgáltatásokkal (önállóan nem támogatható, de kötelezően megvalósítandó tevékenység);
- 7) Szupervízió biztosítása a „Plaza programban” részt vevő szakemberek számára;
- 8) A tevékenységek háttérfeltételeinek biztosításához szükséges berendezések, eszközök beszerzésének költségei;
- 9) A fiatalok bevonását elősegítő komplex szabadidős programok, melyek a tanácsadó irodákhoz kapcsolódnak;
- 10) Tájékoztatással és a kötelező nyilvánossággal kapcsolatos tevékenységek;
- 11) Projektmenedzsment tevékenység.

Minimális létszámelvárások (szervezetre vonatkozóan):

- A bevásárlóközpontokban létesített prevenció-tanácsadó irodákban egyidejűleg legalább 2 munkatársnak jelen kell lennie (lásd. 17. sz. melléklet).

Szakmai és képesítési előírások:

- A bevásárlóközpontokban létesített prevenció-tanácsadó irodákban szolgáltatást egy időben biztosító két személyből legalább az egyiknek szociális munkás, addiktológiai konzultáns és/vagy pszichológus, vagy pedagógus végzettséggel kell rendelkeznie;
- A prevenció tanácsadó szolgáltatások esetében az alacsonyküszöbű szolgáltatások vonatkozásában érvényes adatszolgáltatási kötelezettség érvényes.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- Szupervíziós szolgáltatást csak szupervizori képzettséggel rendelkező személy végezhet.

A bevásárlóközpontokban létesítendő prevenciós tanácsadó irodákkal szembeni elvárások, követelmények:

- alapterület: minimum 50 nm, szükség szerint biztosítva az egyes szolgáltatások egymástól való elkülönítését;
- a bérelt helyiségre vonatkozó szerződésben rögzíteni kell a bérlet feltételeit (beleértve időtartam);
- a helyiség fűthető legyen;
- a bevásárlóközpontokban létesített prevenciós-tanácsadó irodáknak a támogatási periódusban a hét minden napján legalább 8 órán keresztül biztosított a működése.

A fenti feltételeket tartalmazó – a bevásárlóközpont képviselője által aláírt - bérleti szerződésre vonatkozó szándéknyilatkozatot kell csatolni a pályázat beadásakor. A támogatási szerződés megkötésének feltétele az aláírt bérleti szerződés.

Amennyiben a pályázó a támogatható tevékenységek körében felsorolt programok bármelyikét képzés vagy tréning formájában kívánja megvalósítani, úgy a 2001. évi CI. felnőttképzésről szóló törvény szerint intézményakkreditációval rendelkező felnőttképzést folytató intézmény végezheti.

C1.1. Kötelezően megvalósítandó tevékenységek, beszerzések

Az „A” és „B” csomagok közül egy szervezet csak az egyikre nyújthat be pályázatot a TÁMOP-5.2.5./08/1/C pályázati felhívás keretein belül. Az adott csomag összes önállóan támogatható (fő) tevékenységeinek megvalósítása kötelező!

Tájékoztatás, nyilvánosság

A projektgazda a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. A tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó követelményeket a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (www.nfu.hu) honlapjáról letölthető „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei” című dokumentum, valamint az „Arculati Kézikönyv” tartalmazza.

A projektgazda a projekt megvalósítása során a fentiekben hivatkozott „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei” című dokumentumban szereplő III. számú kommunikációs csomagot köteles megvalósítani, valamint a „D” típusú emlékeztető táblát köteles elhelyezni a projekt megvalósításának helyszínén/helyszínein.

C1.2. Választható, bírálatnál előnyt jelentő kapcsolódó tevékenységek, szolgáltatások

Előnyt jelent, ha hátrányos helyzetű térségben valósul meg a projekt!

További előnyt jelentő elemek az A csomagban:

a bevásárlóközpontokban létesítendő prevenciós tanácsadó irodák esetében a létező ALTERNATÍVA irodák működés módjának és megjelenítésének alkalmazása.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

3. A projekt előkészítése, a célcsoport szükségleteinek felmérése

A projektet megalapozó szükségletfelmérés

Annak érdekében, hogy a célcsoport sajátosságait feltárjuk, igényeit, problémáikat megismerjük és mindezek alapján módszertanilag megfelelő programot, projektet dolgozhassunk ki szükségletfelmérést végeztünk.

A kiválasztott célcsoport helyzetének feltérképezése

A célcsoportra vonatkozó információink több forrásból származnak: egyrészt a fiatalokkal folytatott munkánk során tapasztaltak, a helyi és országos kutatások eredményei, illetve saját kutatásaink a Debreceni fiatalok és egyetemisták körében. Az alábbiakban ezek segítségével jellemezzük projektünk célcsoportját.

Kutatási eredmények

Varga Éva - Veressné dr. Gönczi Ibolya: Problémafeltáró vizsgálat fókuszcsoportos adatgyűjtés Debrecen város droghelyzetének feltárásához címmel végzett kutatást 2007-ben. A kutatás során három fókuszcsoportos beszélgetés történt: a prevencióban érintett szakemberek, a kezelés-ellátás területén dolgozók és a kínálatcsökkentésben érintettek részvételével. Ezekben a csoportokban összesen 33 szakember véleményét összesítették, ez alapján az alábbi eredményeiket mutatjuk be az alábbiakban, mivel ezek a friss adatok, tapasztalatok jól bemutatják Debrecen város fiataljainak helyzetét, érintettségét, szokásait, kapcsolataikat a szerhasználattal kapcsolatban.

„A.) Az illegális szerhasználat jelensége Debrecenben

Mind a kezelés, ill. az utógondozás, mind a kínálatcsökkentés nyilvántartása alapján a **drogfogyasztók száma folyamatosan emelkedik**. A szakemberek fiataloktól származó információi szerint manapság már majdnem minden fiatal kipróbál valamilyen szert, életkori, nembeli, iskolatípus vagy munka szerinti megkülönböztetés nélkül. Annyira általánosan elterjedt divat a droghasználat, hogy a fiatalok életük teljesen természetes részének tekintik. Azt látják, hogy ismeretségi körükben szinte mindenki él vele, ezáltal legitimitást is kap, bocsánatos bűnnek tekintik.

2005-2006-ban jelentősen **növekedett az ambuláns kezelésbe kerülők száma**, fokozatosan és érezhetően **nő a rendőri-, ügyészi eljárás alá kerülő drogfogyasztók száma**, ezzel a pártfogói felügyelet alá kerülők aránya is. Ezek az adatok arra engednek következtetni, hogy általában nő az illegális szerek használók aránya, melyeknek csak egy részük kerül a kezelőrendszerbe, illetve rendőrségi eljárás alá.

A **szülők attitűdje** is változik gyermekeik droghasználatával szemben: enyhül a félelem, **megengedőbb reakcióik** vannak, elhiszik, hogy veszélytelen és jobb, mint az alkoholfogyasztás. A szülők lassan megszokják a rendőrségi eljárásokat is, megtanulják, hogy az elterelés teljesítésével jogi következmények nélkül lezárható gyermekük büntetőügye. A szülők között is egyre több a használó.

A média szerepe kiemelkedő a társadalmi megítélés formálásában. Azt közvetíti, hogy a marihuána fogyasztás nem tartozik a devianciák közé. Nem meglepő tehát, hogy használatát a fiatalok nem érzik szabálysértésnek vagy bűnügynek.

A **drogok egyre könnyebben hozzáférhetőek**: kiépült és stabilizálódott a terjesztőhálózat, ezért gyakorlatilag bármilyen illegális szer nagyon könnyen elérhető. A külföldről történő beszerzésnek sincsen akadályja az uniós csatlakozás következtében.

Rendőri adatok szerint minden hétvégén több kiló kábítószer fogy el Debrecenben.

B.) Kik használnak illegális drogot?

Kiemelkedő jelentőségű információnak számít, és minden résztvevő egyetértett abban, hogy rohamosan **növekszik a fiatalkorúak aránya a drog-érintett populációban**. Egyértelműen kijelenthető, hogy a droghasználat kialakulása egyre fiatalabb életkorra tehető.

A legveszélyeztetettebb réteg a **15-19 éves középiskolás korosztályból** kerül ki, egyre inkább középiskola-típustól függetlenül. A használók között a **fiúk** felülreprezentáltak (5:1) magasabb a kipróbálási arány. A lányok ugyanakkor a vizsgálatok szerint a kipróbálást követően nagyobb arányban válnak rendszeres használókká. Az előbbieket inkább a party-drogokat választják rekreációs céllal, bár a marihuána-fogyasztásban is egyre nagyobb számban vannak jelen. A nyári fesztiválokra megjelenők között kiemelkedően megnő az arányuk (70-30%).

Az **állami gondoskodást** nyújtó intézményekben nevelkedő fiatalok a korábbi tendenciákhoz hasonlóan továbbra is különösen veszélyeztetettek.

Általában elmondható, hogy mindenféle védett környezetből kiszakadó fiatal - akár az **iskolából, munkából kimaradók vagy az intézeti gondoskodásból kikerülők** - hátrányos helyzetükből, strukturálatlan időbeosztásukból, valamint a szociális védőháló hiányából fakadóan droghasználat szempontjából magasabb rizikófaktorral rendelkeznek. Hasonlóképpen fontos megjegyezni, kiegészíteni ezt a konklúziót azzal, hogy a védett környezet kifejezés is új, árnyaltabb értelmezést kíván. Hiszen napjainkban az ún. védett környezet, pl. az ép család is lehet rendkívül veszélyeztető tényező, így az ott felnövekvő gyerekek esetében sem evidens a védőháló jelenléte. A család szerkezetéből, működési kultúrájából, szociális helyzetéből és morális értékrendjéből következően egyre több az érzelmileg elhanyagolt, magára maradt fiatal, akik a veszélyeztetettek számát gyarapítják. Ehhez hozzájárulnak még a lakóköznyezet jellegéből fakadó (szociális helyzet, szabadidő eltöltési kultúra), droghasználatra predisponáló tényezők, amely a **lakótelepeken élő fiatalokat** különös tekintettel érintik.

A középfokú végzettséggel rendelkező **pályakezdő fiatal munkanélküliek** 19-21 éves korosztálya fokozottabban ki van téve az illegális és a legális szerekekkel való visszaélés veszélyének.

Viszonylag új jelenségnek számít a 20-25 éves fiatalok körében a rövidebb-hosszabb ideig tartó **külföldi munkavállalás**, amely rendszerint alkalmat ad a droghasználat kezdetére vagy elmélyülésére. A külföldi távollét kapcsán kialakuló szerhasználat hazai környezetbe visszatérve a visszailleszkedés nehézségei miatt megerősödhet.

A munkanélküliség és a szerhasználat egyenes összefüggése vitatott, nem igazolható egyértelműen az ok-okozati összefüggés. Valószínűnek tűnik, hogy a munkanélküli státuszban jobban láthatóvá válik a droghasználat, de lehet, hogy kialakulása már aktív

időszakban elkezdődött és akár a munkanélküliség kialakulásában is szerepet játszott. A fiatal munkanélküliek viszont valóban veszélyeztetett helyzetben vannak a droghasználatot illetően.

C.) Mit használnak?

A bázisszer a **marihuána**, ez a leggyakrabban használt drog a városban. Okát a szakemberek a következőkben látják: Debrecen koncentrált középiskolai, főiskolai és egyetemi város. Sok diák van, ők alakították ki a fogyasztói kultúrát.

Sok a szórakozóhely, sok a diákprogram, így aztán nagyobb piaca is van a marihuánának és azaz extasynak.

A marihuána azért ennyire elterjedt a fiatalok körében, mert veszélytelen, természetes szernek tartják. Használatának káros következményei nincsenek szem előtt, a kezdeti időszakban nincsenek rossz élményeik ezért egy ártatlannak tűnő növényként kezelik a fiatalok. Nem látnak maguk előtt olyan példákat, amelyek a lelki függőség következményeit, a huzamos használat hatására jelentkező komoly pszichés tüneteket (pl. depresszió, paranoid tünetkör) egyértelműen megjelenítenék.

Egyéb drogokat használóknál is szerepet kap a marihuána fogyasztás. A party-kultúrában régóta jelen van, és a szerves oldószereket használóknál is egyre erősödő tendenciában jelenik meg.

Szerhasználati gyakoriság szempontjából a marihuánát az **amfetamin-származékok**-speed, extasy követik, ezek között intravénás használók is előfordulnak, de az intravénás használat mértékéről nincsenek megbízható adataink.

Kialakult egy szerhasználati minta Debrecenben, amibe belefér a **marihuána** és az **amfetamin** származékok, de óvatosabbak a **heroinnal**.

Gyakori az illegális szerek legális szerekkel történő kombinációja.

A **politoxikománia** jelensége az illegális drogcsoportokon belül és legális szerekkel való kombinációjukban is felerősödött."

Kiss Mónika, a Drogambulancia munkatársa mélyinterjúkat készített helyi, a kezelésben megjelenő 20-35 év közötti kábítószerfogyasztó fiatalokkal („Alkalmi és rendszeres droghasználók körében készült mélyinterjúk tapasztalatai” c. kéziratából idézzük az alábbiakat):

Emlékezeted szerint volt- e olyan óra az iskolában, amelyen az volt a téma, hogy miként őrizheted meg az egészséged? Milyen foglalkozású szakemberek tartották? Ki volt számodra hiteles?

„A múlt rendszerben még nem volt szó a kábítószerekről. Az egészséges életmódról volt szó, mint a tej fogyasztása, dohányzás, a sport fontossága. Tanárok, osztályfőnök tartotta, nem érintett meg a téma...”

Beszéltetek- e a családban a drogfogyasztás veszélyeiről?

„A szüleim nem értenek hozzá, csak a filmekben látnak ilyet, de nem beszéltünk arról, hogy mit okozhatnak, vagy miért ne próbáljam ki. Arról végképp nem tudtak, hogy javában benne vagyok, és saját tapasztalataim vannak a drogról.”

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Milyen szerepet tölt be a kábítószer az életedben?

„Néhanapján jó, mint kedvnövelő. De már az se nagyon, újat már nem tud adni. Meg mostanában, már más céljaim vannak.”

Milyen előnyei vannak a szerfogyasztásnak számodra?

„Jobban tudtam élvezni a zenét, szórakozást, a bulikat. Jobb lett a hangulatom.”

Milyen hátrányokat vagy megkülönböztetést élsz meg a droghasználat miatt?

„Az anyagi hátrány a leginkább engem érintő tényező. A jogi következmény nem hiányzik. Munkahelyemen nehéz volt felvállalni, hogy ide kell jönni.”

Változtál-e a szerfogyasztás óta? Például voltak-e testi tüneteid?

„Eltűnt belőlem az a könnyed kislány, aki magával foglalkozik, meg a barátnővel, a fiúkkal, Aki szeret a suliban találkozni a többiekkel, cseverészni... Olyan mintha megöregedtem volna, anélkül, hogy teltek volna az évek. Szerintem a párommal is úgy vagyunk mint akik már régi házassági gondokkal élnek...”

Voltak-e olyan időszakai életednek, amikor lettek volna kérdéseid a drogokkal kapcsolatban, de nem volt kihez fordulni?

„Persze, sokszor. Mikor cucoztam sok dolog volt, amit megkérdeztem volna pl. anyámtól. De, tőle hogyan? A többiek ugyanazt tudták, mint én, más meg nem volt.”

Honnan szereztél információkat a szer fogyasztásával kapcsolatban?

„Barátoktól, ismerősöktől, médiából és szórakozóhelyen azonnal lehet informálódni.”

Tudsz-e olyan szervezetet mondani, ahova bárki bizalommal fordulhat drogproblémája esetén?

„Segítséget nem kérnek a barátaim. A Drogambulanciára bárki jöhet, szerintem. A kemény drogok nincsenek jelen az életünkben.”

Szerinted a városban a hozzád hasonló korú fiatalok milyen arányban használnak kábítószeret?

„Az én korosztályom (22éves) már nem hiszem hogy olyan nagyon használnak. Inkább a fiatalabbak, a 15-16 évesek. Szerintem azoknak a 80%-a használ, vagy kipróbálta.”

Ha rajtad múlna, hogyan segítenél a már drogproblémákkal küzdő fiataloknak?

„Hoznék létre ilyen intézményeket, mint ez, (Drogambulancia). Csak el lehessen járni beszélgetni.”

Milyen legyen az intézmény, ahova a fogyasztók segítségért fordulnak?

„Segítőkések legyenek a munkatársak. A környezet legyen barátságos, fiatalos, teljes titoktartással.”

Kutatásaink a célcsoport körében

Interjúk

Kollégánónk interjúsorozatot készített a plázát látogató fiatalok, valamint az eladók

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

körében. Fő kérdéseink azok voltak, hogy ki járnak a plázába és mivel töltik idejüket?

Ágnes, aki eladóként dolgozik a Plázában, megosztotta velünk tapasztalatait:

–Többségben fiatalok járnak ide, akik iskola után érkeznek meg és eltöltenek itt néhány órát. Általános iskolások kevesebben, középiskolások annál többen vannak: a látogatók zömét a 14–30 éves korosztály teszik ki. Az idősebb nemzedék szinte egyáltalán nem fordul meg a bevásárló és szórakoztató központban.

Ágnes szerint, a családok leginkább a mozit választják. Nyáron sokan jönnek be beszélgetni, leülnek az ételudvarban vagy a padokon, és órákat is képesek itt eltölteni. A különböző rendezvényekre nagyon sokan jönnek, mert ez is egyfajta kikapcsolódási lehetőség, és ráadásul ingyenesen látogatható.

– Szerintem, sokakat vonz a Plaza, mert egy helyen sokféle üzlet található. Elsősorban a középosztálybeliek és a jómódúak jönnek ide. A szegényebb családok számára többnyire elérhetetlen az itteni kínálat, annak ellenére, hogy vannak szezonális akciók, amikor mindenki olcsóbban vásárolhat.

Viktória, az egyik cipőbolti eladó szerint főleg a 10–18 évesek teszik ki a látogatók zömét. Az iskolások lyukasórában, óra közben vagy iskola után jönnek ide. Szabadon sétálhatnak itt a fiatalok és a gyerekek, utóbbiakat csak a Casino terembe nem engedik be, a játékgépeket használhatják és a biliárdszalonba is bejuthatnak. A középkorúak vásárolni mennek a Plázába, Viktória szerint a kikapcsolódást nem a bevásárló központban keresik. A várandós eladó egyértelmű nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy szívesen venné-e, ha tini gyereke a Plázába járna iskola után. Szerinte a gyerek nem épülhet a Plázában, nincs alkalma tanulni és új dolgokat látni.

–Csapatosan összeverődnek a fiatalok felügyelet nélkül, ami, sajnos, sokszor nem vezet jóra – mondja. – Vannak állandó arcok, akiket minden nap fel lehet fedezni. Ezek az igazi kulcsos gyerekek, ők itt töltik el a szabadidejüket.

Laci, az egyik plazázó fiatal arról számolt be, hogy pusztán időtöltésből jött ide: barátaival vizsga után nem tudtak mit csinálni, a vonat indulásáig valahogy el kellett ütni az időt. A nyíregyházi fiatalok a szomszéd város hasonló komplexumába is szívesen elmennek, ha unatkoznak. A 12 éves **Csabi** határozott céllal jött. Loki-sálat szeretne vásárolni az emeleti standon. Amíg megjött az eladó egy kicsit szóba elegyedünk. Csabi elmondta, hogy ő is és az osztálytársai is gyakran eljönnek ide iskola után. Esznek a gyorsétteremben, néha vásárolnak, de legtöbbször csak nézelődnek.

Kérdőíves felméréseink a célcsoport körében

Kérdőíves felmérés a Pláza látogatók körében

Projektünk célcsoportjába a 14 éven felüli, plázába járó fiatalok tartoznak. Annak érdekében, hogy a pláza-látogatók szocio-demográfiai jellemzőiről pontos képet kapjunk kérdőíves felmérést végeztünk.

Kérdőbiztosaink egy kiválasztott napon 51 főt értek el. Kérdőívünk a körülményeknek megfelelően rövid, mindössze nyolc kérdésből állt, konkrétan a projektünkkel kapcsolatosan mértük fel az igényeket. Adatgyűjtésünk célja nem tudományos kutatás volt, ilyen elemszámmal, nem reprezentatív mintával nem is lehetett, egy előzetes igényfelmérés volt

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

a célunk.

Az összes válaszadó 41,17%-a (21 fő) férfi, 58,82%-a (30 fő) nő. Életkor szerint szembetűnő, hogy a válaszadók közül **45 év feletti** egyáltalán nincsenek, legtöbben a **18-25 év közöttiek** vannak (54,9%, 28 fő), **15-18 éves** 19,6%, 10 fő, **0-14 éves** 11,76%, 6 fő, **25-35 éves** 9,8%, 5 fő. 35 évnél idősebb 2 válaszadó volt. Tehát legtöbben 35 év alattiak a látogatók, a nők kissé felülreprezentáltak mintánkban. **14-25 éves** korú a megkérdezettek **74,5%-a**.

A látogatók nagy része jelenleg is tanul, 43,13% (22) fő középiskolába jár, 29,41% (15 fő) felsőfokú tanulmányokat folytat. A középfokú és felsőfokú végzettségűek száma (4, illetve 5 fő), a többi válasz aránya elenyésző.

Szokásaikról elmondható, hogy az általuk leggyakrabban látogatott szórakozóhelyek: pláza (44), mozi (36), diszkó/party (26), kávézó (25), kocsmá (22 esetben, legalább havonta egyszer).

Arról is kérdeztük a pláza látogatóit, hogy milyen programokat, szolgáltatásokat vennének igénybe. A legtöbben az alábbi lehetőségeket választották:

- Filmklub 49,01 %
- Csocsózás 37,25 %
- Zeneklub 35,29 %
- Internet használat 35,29 %
- Részvétel pályaválasztási tréningen 33,33 %
- Teázás 27,45 %
- Részvétel önismereti tréningen 15,68 %
- Nyelvtanulás 15,68 %
- Irodalmi klub 15,68 %
- Részvétel párkapcsolat fejlesztő tréningen 13,72 %
- Részvétel kommunikációs tréningen 13,72 %

Projektünk tevékenységeinek meghatározásánál a célcsoport igényeit figyelembe vettük, ennek alapján alakítjuk ki a szolgáltatásokat.

Nagyon kevesen fordulnak segítőhöz, valamint az intézményhálózat fejlettsége sem megfelelő, továbbá problémát okozhat, hogy az érintettek a stigmatizálástól, jogi retorzióktól félve nem veszik igénybe az egészségügyi és szociális intézmények szolgáltatásait.

Kutatás a Debreceni Egyetem hallgatóinak körében

A Debreceni Egyetem hallgatóinak körében (akik jelentős mértékben célcsoportunkba tartoznak) tártuk fel az alkohol- és drogfogyasztási szokásokat, a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos attitűdöket, prevencióval kapcsolatos véleményüket. Fontosnak tartottuk, hogy ne pusztán a hallgatók szokásairól szerezzünk információkat, hanem a családjukban, szűkebb környezetükben előforduló, alkohol- és drogfogyasztási, függőségi trendeket is feltárjuk, hiszen a témával kapcsolatos attitűdjeiket ezek a környezeti hatások

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

magyarázhatják.

Önkitöltős, interneten kitölthető kérdőívekkel történt az adatfelvétel. Mintavételünk teljeskörű, a megkeresés az egyetem elektronikus tanulmányi rendszerén keresztül történt, egy felkérő levelet juttatunk el az egyetem összes hallgatójához. Kérdőívünket a Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Programjának honlapján helyeztük el, a linkje az alábbi: http://lelkiero.unideb.hu/e107_plugins/survey/survey.php?3.

A populáció mintegy 27486 fő, hiszen ennyi hallgatója volt a Debreceni Egyetemnek 2008. március 15.-én, az adatok felvételének és a link kiküldésének időpontjában. 3275 válasz érkezett, ami 11,9%-os arány.

A kutatás előzetes eredményei alapján a célcsoportunkról, hogy:

- A válaszadók 30%-a havonta, 26,9%-a hetente, 1,8%-a mindennap, 31,7%-uk szinte soha nem fogyaszt alkoholt.
- A fiatalok 21%-uk családjában, 11,1%-uknak hallgatótársa, 7,3%-uknak barátja, 6,4%-ának csoporttársa közvetlen környezetében van olyan ember, aki naponta fogyaszt alkoholt. 94%-uk betegségnek tekintik az alkoholfüggőket. Arra vonatkozóan, hogy miért fogyasztanak az emberek alkoholt kétharmaduk szerint az a magyarázat, hogy jól akarják érezni magukat, de jelentős azok aránya is, akik a kortárscsoport nyomását (39,3%), a problémákat (45,5%), vagy azt jelölték meg, hogy nem tudják elfogadni magukat (12,3%).
- A válaszadók 9,3%-ával történt már baleset, sérülés túlzott alkoholfogyasztás miatt.
- A hallgatók 23,1%-a próbált már ki valamilyen kábítószerrel, de rendszeresen csak 1,9%-uk fogyasztó (bár erre a kérdésre a válaszadók kétharmada nem válaszolt).
- Az egyetemisták 83%-a szívesen segítene kábítószerfüggő társának, hogy abbahagyja a rendszeres fogyasztást. A megkérdezettek 14,8%-a találkozott már környezetében
- Maguk a fiatalok is úgy gondolják, hogy fontos lenne, hogy a kábítószermegelőzésről essen szó, úgy érzik kevés információval rendelkeznek. 81,9%-uk válaszolta azt, hogy akár az egyetemen is szívesen hallana a témáról.
- A drogprevenció leghatásosabb módszereinek a gyógyult szenvedélybetegekkel való beszélgetést (55,3%), filmvetítést a kábítószerfogyasztás hatásairól (37,8%), szakemberek beszámolóit (32,8%), önismereti tréningcsoporton való részvételt (27,8%), szabadidős programok szervezését (17,8%), előadások (16,5%), készségfejlesztő tréningcsoporton való részvételt (16,5%), valamint információközlést honlapokon és egyetemi hírleveleken (9,7%) tartják.

A kielégítetlen intézményi/szervezeti szükségletek feltárása

Az egyesületünk által nyújtott alacsonyküszöbű ellátás (Lelkierő Egyesület Szendélybetegek Alacsonyküszöbű Ellátása) ellátó-rendszerben betöltött szerepe kiemelkedően fontos, mivel Debrecen város területén egyedülként nyújtunk állandó, hosszútávon is elérhető szociális szolgáltatást a 18 és 35 év közötti fiatal szerhasználók részére.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A Debreceni ellátórendszer jellemzéseként elmondható, hogy a szociális, gyermekvédelmi és egészségügyi alapellátás biztosított. Egészségügyi szakellátás elérhető, az elterelés biztosítása megoldott.

Szociális szakellátásban a szenvedélybetegek ellátását biztosító hosszúterápiás intézmények hiányoznak.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tömöríti a térségben drogprevencióval, kezeléssel, ellátással foglalkozó szervezeteket. Rendszeres megbeszéléseiken a szakemberek az ellátórendszer, az infrastrukturális feltételek, finanszírozás és együttműködés terén az alábbi problémákról, hiányosságokról számoltak be:

- Rehabilitációs otthon hiánya a térségben, kölcsönösségen alapuló betegforgalommal. A finanszírozás rendben.
- A Debreceni Drogambulancia kinőtte helyiségeit a megnövekedett betegforgalom miatt.
- Az egészségügyi szabályozás követhetlensége. Egészségügyi szabályozás negatív hatásai.
- Kevés pályázati forrás, a közösségi ellátás működtetésének nehézségei (kapacitás)
- Intézményi együttműködések hiánya, esetlegessége. Keresztgondozás más intézményekkel. Kapacitási problémák, létszámhiány, anyagi fedezet hiánya a bővítéshez.
- Sok helyen az esetmegbeszélő csoportok, szupervízió hiányoznak – finanszírozási gondok miatt.
- Gyakran nagy a várakozási idő.

A szükségletfelmérés eredményei alapján határoztuk meg a projekt tevékenységeit, a célcsoport számára biztosított szolgáltatásokat, melyeket a következő pontban ismertetünk.

Összefoglalásként elmondható, hogy az alkohol- és drogprobléma Debrecen városában fokozottan jelen van, különösen a gyermekek és fiatalok veszélyeztetettek. Debrecen az ország második legnagyobb városa, közel húsz középiskolával és egyetemváros is, több tízezer hallgatóval.

A mentálhigiénés és a drog problémával küszködő fiatalok csak egy része tudja elérni a szociális, egészségügyi szolgáltatásokat, mivel a fiatalok szabadidő eltöltési szokásai jelenleg szórakozóhelyekhez kötődnek, hagyományos intézményekben nem fordulnak meg, klasszikus eszközökkel nehéz az elérésük. Megkereső, prevenciósz tevékenységre a város több szórakozóhelyen is egyre nagyobb igény van, hiszen megnőtt a szerfogyasztók száma, illetve az elmúlt évben vezetett nyilvántartásunk alapján egyértelműen látszik, hogy a szolgáltatásainkat is egyre többen veszik igénybe.

A debreceni fiatalok jelentős része már középiskolában kipróbál valamilyen kábítószerrel, a felsőoktatási intézményben való továbbtanulás új élethelyzete, az új környezet, pedig lehetősége a krízis helyzet kialakulásának, melyre reakció lehet a drogfogyasztás.

A drogfogyasztás számos egészségügyi és szociális problémát okozhat a fiataloknak. Itt gondolunk akár a kiszáradásra, a fogyasztásból adódó balesetekre, fertőzésekre, erőszakos cselekményekre, jogi következményekre, a függőség kialakulására, mely a társas kapcsolatok megszűnéséhez, egzisztenciális ellehetetlenüléséhez, a fizikai és pszichés

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

egészség megromlásához vezet.

A Biztonságos Szórakozóhely Program keretében több éve biztosítunk megkereső, ártalomcsökkentő munkát a debreceni Lovarda nevű szórakozóhelyen, és reális képünk van a probléma nagyságáról, a célcsoport helyzetéről.

A kutatások alapján elmondható, hogy mind a kezelés, ill. az utógondozás, mind a kínálatcsökkentés nyilvántartása alapján a drogfogyasztók száma folyamatosan emelkedik. 2005-2006-ban jelentősen növekedett az ambuláns kezelésbe kerülők száma, fokozatosan és érezhetően nő a rendőri-, ügyészi eljárás alá kerülő drogfogyasztók száma, ezzel a pártfogói felügyelet alá kerülők aránya is. A drogok egyre könnyebben hozzáférhetőek: kiépült és stabilizálódott a terjesztőhálózat, ezért gyakorlatilag bármilyen illegális szer nagyon könnyen elérhető. A külföldről történő beszerzésnek sincsen akadálya az uniós csatlakozás következtében.

Rendőri adatok szerint minden hétvégén több kiló kábítószer fogy el Debrecenben.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

4. Az „Open Doors” szolgáltató centrum bemutatkozása

"Open Doors"- a fiatalok alternatív konzultációs és szolgáltató centrumának létrehozása a Debrecen Plázában

TÁMOP-5.2.5-08/1-2008-0333 sz. pályázat

Társadalmi Megújulás Operatív Program
Gyermekek és fiatalok integrációs programjai
C) Kábítószerügyi komponens

A projekt előkészítéseként felmértük a helyi igényeket, az ellátórendszer hiányosságait, célcsoportunk tagjaival munkatársaink interjúkat készítettek és kérdőíves kutatást is végeztünk körükben. Szolgáltatásaink tervezésénél a célcsoport szükségleteit, igényeit figyelembe vettük. A Debrecen Pláza biztosítja a projekt megvalósításához szükséges infrastruktúrát. A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tagszervezeteivel együttműködve alakítottuk ki a szakmai programot.

Szakmai tevékenységként a projekt elemeként ESZA típusú szolgáltatót nyújtunk a Debrecen Plázát látogató fiatalok számára, az „Open Doors” irodában a 14 éven felüli fiatalok számára pszicho-szociális, mentálhigiénés szolgáltatásokat és kulturális és szabadidős programok szervezését biztosítjuk napi 8 órában szakemberek és kortárssegítők bevonásával. A programban lebonyolításában résztvevő szakemberek részére szakmai felkészítő továbbképzést szervezünk. A felkészítő képzés célja, hogy a segítők megismerjék az állami és civil szervezetek szolgáltatásait, amelyeket a felmerülő problémák esetén ajánlani tudnak a segítséget igénylőnek, valamint, hogy a résztvevők probléma-megoldó képessége, kommunikációja, kapcsolatteremtő képessége a fiatalokkal fejlődjön. Fontosnak tartjuk a projektbe kortárssegítők bevonását, akikkel közvetlenebb kapcsolatot alakíthatnak ki a fiatalok, számukra 50 órás felkészítő képzést biztosítunk. Ezzel kapcsolatos tevékenységeink: tagtoborzás, kiválasztás, képzés megszervezése, lebonyolítása.

Az „Open Doors” elnevezés magyarul nyitott ajtókat jelent, amely a fiatalok és az egymás iránti nyitottságot fejezi ki. Az iroda egy olyan hely ahova be lehet térni egy csésze teára, egy jó beszélgetésre, egy jó programon való részvételre illetve lehetőség van alternatív szabadidős lehetőségek megismerésére.

Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy létrehozzuk az "Open Doors" nevű irodát a Debrecen Plázában, mely 14 éven felüli fiatalok számára nyújt igényeiknek, szükségleteiknek megfelelő pszicho-szociális, mentálhigiénés szolgáltatásokat, kulturális és szabadidős programokat.

Napi 8 órában a pláza vezetése által biztosított, a fiatalok igényeihez alkalmazkodó helyiségekben várják professzionális segítők és kortárssegítők a fiatalokat.

Az iroda szolgáltatásainak igénybevétele jó alkalmat ad arra, hogy

- a fiatalok egymással,
- a hellyel,
- az iroda szolgáltatásaival
- a segítőkkel is megismerkedjenek, anélkül, hogy szorosabb kapcsolatba kerülnének a

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

segítőikkel. Erre szolgálnak az alapszolgáltatások, amely a kapcsolatfelvételt segítik.

A Speciális szolgáltatások már célzott céllal kerülnek megszervezésre segítve a mélyebb önismeretet és készségek fejlesztését.

Alap szolgáltatások

melyek a nap 8 órájában elérhetőek *az érdeklődők számára*

- Első kapcsolat felvétel a betérő fiatalokkal
- Újság, magazin, kiadványok olvasás biztosítása
- Önismereti kérdőívek kitöltése
- „Pihenő sarok” ahol kényelmes körülmények között lehet zenét hallgatni
- Teázás
- Internet használat
- Szórólapok, információs füzetek megtekintése
- Csocsó
- Logikai játékok

Speciális szolgáltatások, amelyek meghatározott időpontra vannak meghirdetve:

Egyéni konzultációk

- Pszichológiai,
- Életvezetési,
- Szexológiai,
- Jogi,
- Tanulástechnikai.

Csoportos foglalkozások:

- Beszélgetéssel egybekötött filmvetítések
- Előadások a fiatalokat érdeklő témákban majd utána beszélgetés
- Önismereti tréning
- Pályaválasztási tréning
- Párkapcsolati tréning
- Klub foglalkozások a fiatalok által meghatározott témákban
- Zenei és irodalmi bemutatók
- Kézműves foglalkozások

A **projekt közvetlen, rövid távú célja** az "Open Doors" nevű iroda létrehozása a Debrecen Plázában, mely 14 éven felüli fiatalok számára nyújt pszicho-szociális, mentálhigiénés szolgáltatásokat és kulturális és szabadidős programok szervezése a

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

célcsoport igényeinek figyelembe vételével.

Alapvető célunk volt egy kvázi alacsonyküszöbű szolgáltatás létrehozása, mely aktívan elősegíti a fiatalok drogfogyasztásának megelőzését, személyiségük fejlesztését, hogy igénybevehessenek szolgáltatásokat. Célunk, hogy a fiatalok hozzájussanak személyiségük fejlődése, a devianciák elkerülése szempontjából fontos prevenciók lehetőségeihez.

A **projekt hosszú távú célja**, hogy a fiatalok elsajátítsanak egy olyan szemléletet, ami szerint az életük folyamán hasznos lehet a különböző munkahelyi konfliktusok megoldásában, vagy elkerülésében, segíthet kiküszöbölni a párkapcsolati ellentéteket, és megelőzést jelenthet a családi krízishelyzetek kialakulásában, valamint segítséget ad az identitás és intimitás stabil fejlődésében, valamint hogy olyan életvitel folytassanak, ami drogoktól mentes.

Számszerűsíthető várt eredmények:

- Alapszolgáltatások: a projekt megvalósításának időszakában a célcsoport számára napi nyolc órában, számukra ingyenesen igénybevehető, az alábbi szolgáltatásokat biztosítjuk: kapcsolatfelvétel, újság, magazin, kiadványok olvasásának biztosítása, önismereti kérdőívek kitöltése, "pihenő sarok", teázás, internet használat, szórólapok, információs füzetek, csocsó, logikai játékok.

- Speciális szolgáltatások: Egyéni konzultációk: pszichológiai tanácsadás, életvezetési, szexológiai, jogi, tanulástechnikai konzultációk biztosítása 17 hónapon át, heti 4 órában, összesen 272 órában. Kortársképzés megvalósítása történik 50 órában. 3 csoport részére 50 órás tréningek megtartása. 2 db módszertani anyag megírása megtörténik.

A stáb felkészítő szakmai képzés bemutatása

A képzés célja, hogy a projektben dolgozó segítő szakembereket felkészítettük a pláza világához illő sajátos milió átélésére. Ezt külsős szakember – pszichológus tréner - bevonásával pszicho-dramatikus módszerek segítségével végeztük. A jelenlévők szakmai tudását kiaknázva probléma-megoldási módokat dolgoztunk ki arra nézve, hogyan adaptálható a munkatársak eddigi meglévő tapasztalata a pláza speciális környezetéhez. Fontos pontját képezi a tréningnek azon technika kidolgozása, mellyel becsalogathatjuk és bent is tarthatjuk a plázába illetve bevásárlóközpontba járó fiatalokat.

A felkészítő képzésen a segítők megismerik az állami és civil szervezetek szolgáltatásait, amelyeket a felmerülő problémák esetén ajánlani tudnak a segítséget igénylőknek.

Képzés kortárssegítők számára

A fiataloknak a legnagyobb problémát az jelenti, hogy nincsenek tisztában önmagukkal, értékeikkel, nem tudják hova fordulhatnak segítségért problémáik megoldásában. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a fiatalok a közép korú segítőkkal sokkal nehezebben találják meg a hangot mint a hasonló korú segítőkkal. Ezért a nagyon fontosnak tartjuk a projektbe kortárssegítők bevonását, akikkel közvetlenebb kapcsolatot alakíthatnak ki a fiatalok.

A kortárssegítők számára szintén felkészítő képzést tartunk, ennek felépítése:

I. A kortárs képzésen résztvevők elérése („tagtoborzás”)

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A már dolgozó kortárs segítők személyes kapcsolatain keresztül, valamint plakátok, szórólapok, internet segítségével, valamint a helyi sajtóorgánumokon keresztül történik.

II. Kiválasztás

A jelentkező 19 és 24 év közötti fiatalok közül 2 X 16 főt választanak ki a képzők az alábbi szempontok alapján:

- Érett személyiség
- Hitelesség
- Kommunikációs és kapcsolati készség
- Eddigi tapasztalatok (esetleges érintettség)
- Motiváltság a kortárs segítői szerepre, saját tervek
- Önreflexiós készség

A kiválasztás formája önéletrajz és interjú.

III. Az 50 órás képzés tervezett tematikája

1. blokk (5 óra) – bemutatkozás: keretek tisztázása, szerződéskötés, játékos ismerkedés

2. blokk (25 óra) – intenzív alapozás: kommunikációfejlesztés strukturált gyakorlatok segítségével, önismeret fejlesztés (pl. saját viszony a drogokhoz, életem nagy sorsfordító krízisei), társismeret (kommunikáció, segítő kapcsolat, közösségszervezés stb.), csoportkohézió erősítése

3. blokk (5 óra): rendhagyóan a drogokról („anyagismeret”), a Nemzeti drogstratégia ide vonatkozó részeinek ismertetése, a drogprevenció formáinak bemutatása.

4. blokk (5 óra): mentálhigiénés alapfogalmak krízis, stressz, a segítő beszélgetés alapjai.

5. blokk (5 óra): a segítő kompetenciája és határai, a segítő segítségének formái.

6. blokk (5 óra): a szociális, mentálhigiénés egészségügyi és civil szerveződések bemutatása, egyéni és csoportos „munkatervek” elkészítése.

Szupervízió

A program idején folyamatos csoportos szupervízió során az irodában dolgozók két hetente 2 órában külső szupervízor vezetésével dolgozzák fel a napi munka során tapasztaltakat. Egyéni szupervízióra is van lehetőség, igény szerint.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

5. Esettanulmány⁵

Az elmúlt másfél év során lehetőségem volt jó néhány 14-24 éves fiatal életébe betekintést nyerni. Nem szeretném a szükségesnél jobban sematizálni a problémákat, de egészen nyilvánvalóan vannak olyan tipikusnak mondható gondok, melyek gyakran előfordulnak. Azt gondolom, hogy egy testvérpár esetét bemutatva felsejlenek ezek a problémakörök. Ezen a két történeten keresztül megpróbálok - a szükségesnél nem jobban - általánosítani, és így a célcsoportunk egészére terjedően információkat adni.

K és R a testvérpár

A projekt kezdete óta találkoztam, szinte napi rendszerességgel, K-val és R-el, akik akkor 17 és 18 évesek voltak. Szüleikkel és másik két testvérükkel együtt élnek Debrecen egy nem túl jó hírű környékén. Konkrét adatokat nem tudok az anyagi helyzetükről, de vélhetően a létminimum alatt élnek, mivel édesapjuk munkanélküli, édesanyjuk részidőben foglalkoztatott. A legkisebb testvérük valamilyen típusú szellemi fogyatékossgal él, ami feltehetőleg megnehezíti a család anyagi életét.

Mikor megismertem őket R-már otthagyta az iskolát, mivel betöltötte a 18. életévét, ezután az önkormányzathoz folyamodott szociális segélyért.

Szeretett volna dolgozni, de a segély összege és a munkából általa szerezhető jövedelem között nem volt akkora a különbség, hogy megérje feladni a szabadidejét. Két dolog miatt lehetséges ez. Egyrészt, mert úgy, hogy általános iskolai végzettséggel nem lehet minimálbérnél többet keresni.

Gyakran ezek a munkák sem 40 órát vesznek el egy hétből, hanem 44-48 órát. (Nincs ebédszünet, kicsit tovább kell maradni, stb.) Nem is beszélve arról, hogy előtte álló példa a bátyja helyzete, aki korábban egy gyárban dolgozott, ahová napi 2 órát kellett utaznia. Tehát azt mondhatjuk, hogy heti 50-55 óra szabadidő veszteséért cserébe kaphat körülbelül 65 ezer forintot.

Ha segélyt vesz fel akkor, 28 ezret kap kézhez. Valójában tehát havi 220 óra munkáért 37 ezer többletet vág zsebre. Milyen órabér is jön így ki? 170 ft.

Ő természetesen ezt nem számolta így ki, de egészen pontosan érezte, hogy miért kell neki a józan észre hallgatva a segélyt választani.

A másik ok, ami talán még nyomósabb. Az idő szervezése, az hogy hogyan tanulta ezt gyerekkorától kezdve. Soha nem volt hozzászokva, hogy kötött időben tevékenykedjen. Iskolába akkor járt, amikor szeretett, a szüleinek sem volt igazán soha munkájuk, nem kapott mintát, nem volt mit megtanulnia. Félreértés ne essék, hatalmas érték számára a munka, tiszteli a sikeres, dolgozó embereket, ez a srác becsületes, de azt hiszi, talán jól, hogy neki erre nincs esélye. Napi 7-8 órát tölt nálunk, ping-pongozik, internetezik, részt vesz a klubokon, ha kedve van hozzá. Ha megunja, akkor kimegy a Pláza elé és ott ismerősökkel találkozik, beszélget, ha valami történik, odamegy, tehát alapvetően szervezetlenül tölti a napjait, ezt csinálja gyerekkora óta, ebben él, én nem tudtam ebből kiragadni.

Ez a srác alapvetően intelligens és kíváncsi, megfelelően tud kommunikálni és jól megért dolgokat, tehát nincs vele semmi hiba, csak nincs példa, nincs motiváció.

⁵ Írta Szabó Attila, az Open Doors Szolgáltató Centrum munkatársa

Az öccse K valamivel nehezebb eset, neki a természete is nehezebb, ő kevésbé fogadja el a világot, sokkal inkább akar, persze más módszerekkel. Ő tipikusan az a srác, akinek ha nem megy tisztességes úton, akkor megy majd valahogyan tisztességtelenül. Nem tudok róla bármikor is valamilyen bűncselekményt követett volna el, de azt hiszem, sajnós, hogy ez csak idő kérdése, ha nem történik semmi.

Ez a különösen jól meglátszik játékok közben, K hihetetlen mód élvezi, ha győz, fölényesen viselkedik, visszaél a helyzetével. Ő nem csak ésszerű okom miatt nem vállalna munkát, hanem érzelmi okok miatt sem, nem hiszem, hogy ennyi pénzért meg tudna "alázkodni".

A közös családi háttér, a közös szocializáció ugyanolyan hátrányokkal terheli őket. Nagyon nehéz számukra ebben a világban, a munka világában, elboldogulni. Ebben kell elsősorban segítenünk. Valahogyan fel kell értékelnünk a munkát, ha már a munkaerőpiac ezt nem teszi meg. Úgy kellene ezeket a srácokat (és nagyon sok másikat is rajtuk kívül) motiválnunk, hogy a munka a pénzen kívül is értéket jelentsen számukra, hogy a munkaidő ne szöges ellentéte legyen a szabadidőnek. Meg kell nekik tanítani, hogy a munka szervezi a napjukat, kapcsolatokhoz segíti őket, hogy ez által lesznek teljes emberek. Persze nem vagyunk naivak, tudjuk, hogy azok a munkák, amiket általános iskolai képzettséggel tudnak elvégezni, nem éppen olyanok, hogy örömet, önkiteljesedést okoznak. Ehhez szükség van képzésekre, szakemberekre, hosszú távú tréningekre. Be kell pótolnunk, amennyire lehet, azt amit a család és az iskola elmulasztott.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Lelkierő Egyesület

Elérhetőségeink:

Lelkierő Egyesület (székhely)

4024 Debrecen, Piac utca 58. fszt. 8.

Telefon: 52/414-089, Fax: 52/429-610

E-mail: lelkiero@freemail.hu

"Open Doors" - a fiatalok alternatív konzultációs és szolgáltató centruma a Debrecen Plázában

4027 Debrecen, Darabos utca 33.

Telefonszám: 06-52-500-627

E-mail cím: opendoors.lelkiero@gmail.com

Támpont Iroda

4031 Debrecen, Egyetem tér 1. (a főépületében az
alagsorban, a büfé mellett)

Tel.: 06-70/770 33 68

E-mail: lelkiero@freemail.hu

A projekt az Európai Unió támogatásával,

az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

